

Systém farmakovigilance ve společnosti

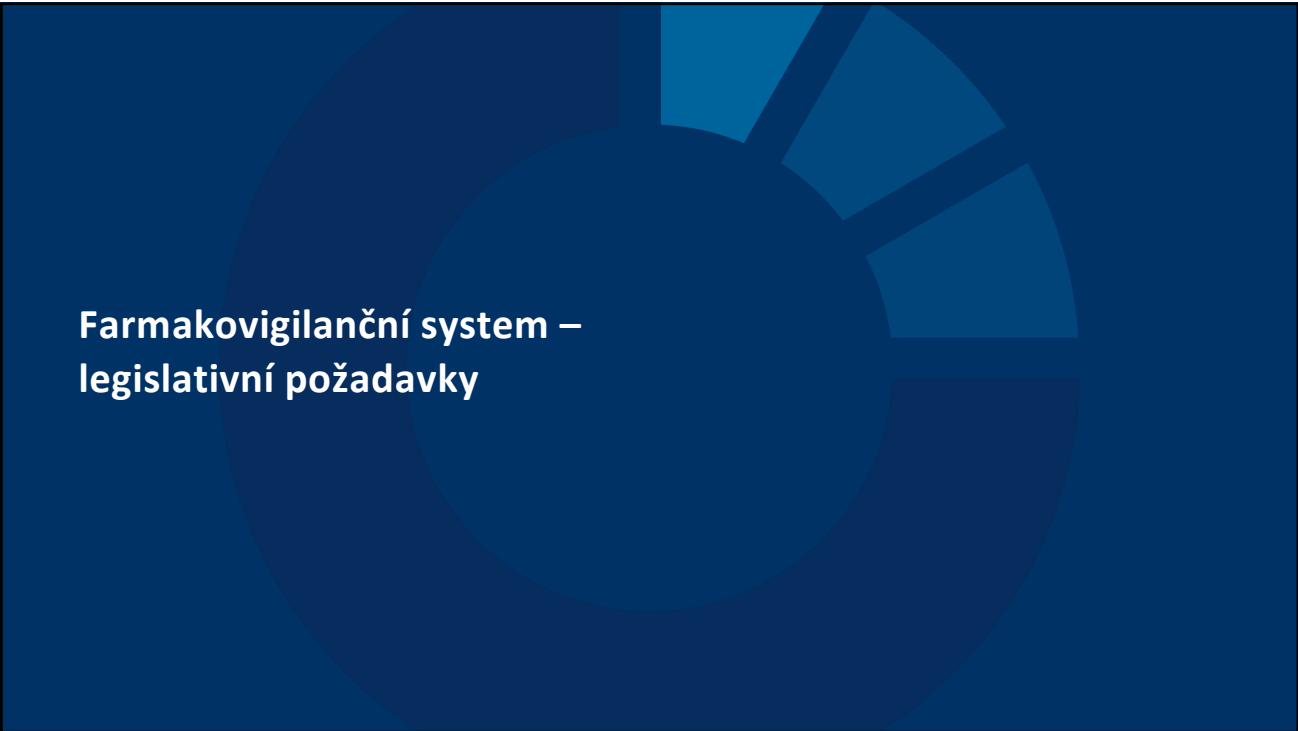
Zuzana Chomátová, Sr. Strategic Advisor/PSMF Director, EU/UK QPPV,
PrimeVigilance

2025

Obsah

- Farmakovigilanční systém – legislativní požadavky
- Co je FV systém?
- Organizace systému farmakovigilance
- QPPV (kvalifikovaná osoba odpovědná za farmakovigilanci)
- PSMF – co je to, proč je vyžadován, struktura + legislativní požadavky

Praktický příklad: praktická ukázka PSMF

Farmakovigilanční systém – legislativní požadavky

Farmakovigilanční systém – legislativní požadavky

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES - čl. 104 odst. 1
Držitel rozhodnutí o registraci musí za účelem plnění svých úkolů v oblasti farmakovigilance provozovat farmakovigilanční systém odpovídající farmakovigilančnímu systému příslušného členského státu podle čl. 101 odst. 1.
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 520/2012 o výkonu farmakovigilančních činností podle nařízení Evropského parlamentu (doplněný Prováděcím nařízením (EU) č. 2025/1466) a Rady (ES) č. 726/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES
- Specificky pro ČR - Zákon č. 378/2007 Sb. o léčivech § 91

Co je FV systém?

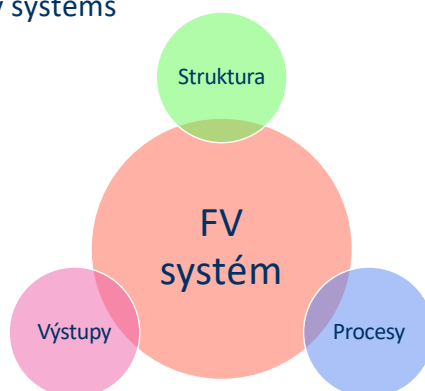
Definice FV systému

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES, čl. 1 odst. 28d
- Zákon 378/2007 Sb. o léčivech, §3a odst. 3

Systém sledování a hlášení využívaný držiteli rozhodnutí o registraci a orgány vykonávajícími státní správu v oblasti léčiv k plnění úkolů a zajištění povinností uvedených v hlavě páté tohoto zákona na úseku farmakovigilance a určený ke sledování bezpečnosti registrovaných léčivých přípravků a ke zjišťování jakýchkoli změn v poměru jejich rizika a prospěšnosti

FV systém

- Guideline on good pharmacovigilance practices (GVP), Module I – Pharmacovigilance systems and their quality systems

www.primevigilance.com

FV systém zahrnuje

- Organizační strukturu
  - Stanovení odpovědností
  - Procesy a postupy
  - Zdroje (pracovníci, IT systémy, prostory)
- a zároveň
- Odpovídající řízení zdrojů, řízení dodržování legislativních požadavků a řízení správy záznamů
(včetně pravidelných revizí – měření efektivity, auditů)

www.primevigilance.com

FV systém

Kritické FV procesy (GVP I.B.11.3.)

- Kontinuální sledování bezpečnostního profilu a hodnocení poměru přínosů a rizik registrovaných LP
- Založení, hodnocení a provádění systémů řízení rizik a hodnocení efektivity minimalizace rizik
- Sběr, zpracování, správa, kontrola kvality, následné zjišťování chybějících informací, kódování, třídění, detekce duplikátů, hodnocení a včasné elektronické hlášení podezření na nežádoucí účinky ze všech zdrojů
- Detekce, šetření a hodnocení signálů
- Plánování, příprava, předkládání a hodnocení PSUR
- Plnění závazků a reagování na žádost kompetentní autority včetně zajištění správných a úplných informací

www.primevigilance.com

FV systém

Kritické FV procesy (GVP I.B.11.3.)

- Interakce mezi farmakovigilancí a systémem závad v jakosti
- Sdělování obav o bezpečnost mezi držiteli rozhodnutí o registraci a kompetentními autoritami, zejména oznamování změny poměru přínosů a rizik léčivých přípravků
- Předávání informací pacientům a zdravotnickým pracovníkům o změnách poměru přínosů a rizik přípravků za účelem bezpečného a účinného použití léčivých přípravků
- Udržování informací o přípravku v souladu se současným stavem vědeckého poznání, včetně závěrů hodnocení a doporučení příslušné kompetentní autority
- Provádění změn k registraci z bezpečnostních důvodů

www.primevigilance.com

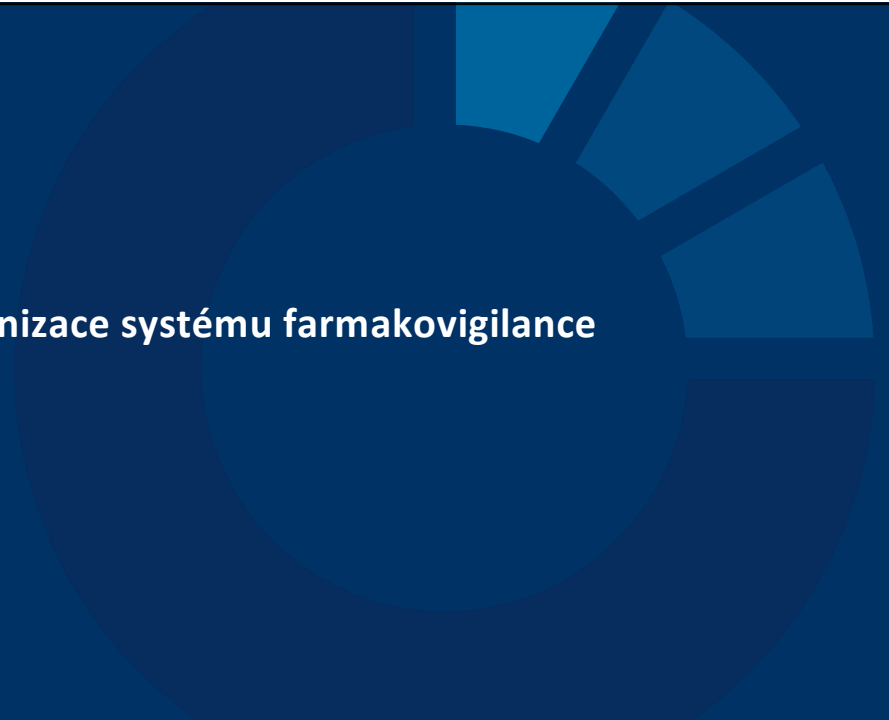

FV systém – plány na zajištění kontinuity činností (business continuity plans)

Stanoveny na základě posouzení rizika a měly by zahrnovat:

- Opatření pro události, které by mohly mít závažný dopad na pracovníky a infrastrukturu obecně nebo zvláště na farmakovigilanční procesy, a
- Zálohování systémů pro urgentní výměnu informací (v rámci organizace, mezi organizacemi, které sdílejí FV činnosti a také mezi MAHs a regulačními autoritami)

Organizace systému farmakovigilance

Organizace systému farmakovigilance

- Jasně definované odpovědnosti - princip delegování povinností (QPPV v rámci FV systému, organizace MAH smluvním partnerům, poskytovatelům služeb...)
  - Organogram
  - Písemné postupy (SOPs, WIs...)
  - Responsibility matrix
  - Training matrix
  - Dohled nad prováděnými činnostmi (MAH, QPPV) – process pro řízení odchylek od standardních procesu (deviations), audit, CAPA

Role QPPV

Role QPPV

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES - čl. 104 odst. 3a
Jako součást farmakovigilančního systému musí držitel rozhodnutí o registraci mít trvale a nepřetržitě k dispozici vhodně kvalifikovanou osobu odpovědnou za farmakovigilanci.
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 520/2012 o výkonu farmakovigilančních činností podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES (čl 10(1))
- Guideline on good pharmacovigilance practices (GVP), Module I Pharmacovigilance systems and their quality systems (specificky část GVP I.C.1)
https://www.ema.europa.eu/en/documents/scientific-guideline/guideline-good-pharmacovigilance-practices-module-i-pharmacovigilance-systems-and-their-quality-systems_en.pdf
- Zákon č. 378/2007 Sb. o léčivech § 91a

www.primevigilance.com

Role QPPV

Princip

- 1 FV systém = 1 QPPV
- Stejná QPPV pro více než 1 MAH (sdílené/oddělené FV systémy) nebo pro více FV systémů 1 MAH
- MAH musí zajistit, aby QPPV měla dostatečnou autoritu k zajištění výkonnosti systému jakosti a činností v oblasti farmakovigilance (přístup k PSMF, k relevantním informacím, možnost plnit povinnosti)

www.primevigilance.com

Role QPPV

Kvalifikace

- Teoretické i praktické znalosti potřebné k výkonu farmakovigilančních činností
- Odborné znalosti a přístup k odborným znalostem v oblastech medicíny, farmacie, epidemiologie a biostatistiky
- Pokud QPPV nemá lékařské vzdělání – musí být zajištěn přístup k medicínsky vzdělané osobě, musí to být řádně zdokumentováno

Oddíl 2
Lékaři
Článek 24

Základní lékařská odborná příprava

1. Přijetí na základní lékařskou odbornou přípravu je podmíněno získáním diplomu nebo osvědčení, které opravňuje k dotyčnému studiu na vysokých školách.

2. Celková doba základní lékařské odborné přípravy zahrnuje nejméně šest let studia nebo 5 500 hodin teoretické a praktické výuky na vysoké škole nebo pod dohledem vysoké školy.

Pro osoby, které zahájily studium před 1. lednem 1972, může odborná příprava uvedená v prvním pododstavci zahrnovat šestiměsíční praktickou výuku na vysokoškolské úrovni vykonanou pod dohledem příslušných orgánů v rámci řádné odborné přípravy.

3. Základní lékařská odborná příprava zaručí, že dotyčná osoba získala tyto znalosti a dovednosti:

- a) přiměřené znalosti ve vědách, na kterých je lékařství založeno, a řádné pochopení vědeckých metod včetně zásad měření biologických funkcí, hodnocení vědecky prokázaných skutečností a analýzy údajů; přiměřené znalosti anatomie, fyziologie a chování jedinců zdravých a nemocných a vztahů mezi zdravotním stavem člověka a jeho fyzickým a sociálním prostředím;
- c) přiměřené znalosti klinických oborů a klinické praxe, které poskytují komplexní přehled o duševních a tělesných nemocech, dále znalost lékařství a jeho preventivní, diagnostické a terapeutické stránky a znalosti o reprodukci;
- d) přiměřené klinické zkušenosti získané pod vhodným dohledem v nemocnicích.

IR 520/2012, čl. 10(1) - absolvování základní lékařské odborné přípravy v souladu s čl. 24 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací

www.primevigilance.com

 PRIMEVIGILANCE

Role QPPV

Povinnosti obecně

- QPPV musí působit na území EU, příp. NO, IS, nebo LI (EEA)
- K dispozici 24/7, v případě nepřítomnosti funkční back-up proces, který je dostupný prostřednictvím kontaktů QPPV, zástupce QPPV musí mít všechny potřebné informace nutné k zastupování
- Odpovědnost za nastavení a udržování FV systému

www.primevigilance.com

 PRIMEVIGILANCE

Role QPPV

Povinnosti ve vztahu k LP (GVP I.C.1.3)

- Mít přehled o bezpečnostním profilu přípravku a o případných vzniklých bezpečnostních obavách
- Mít povědomí o podmínkách a závazcích přijatých v rámci rozhodnutí o registraci a dalších závazcích týkajících se bezpečnosti přípravku
- Mít povědomí o opatřeních pro minimalizaci rizik
- Vědět, co obsahuje RMP a mít dostatečnou autoritu nad jeho obsahem
- Být zapojen do revize a schvalování protokolů PASS provedených v EU nebo na základě plánu řízení rizik schváleného v EU
- Mít povědomí o PASS požadovaných kompetentní autoritou, včetně výsledků těchto studií
- Zajistit provádění FV a předložení všech souvisejících dokumentů v souladu s legislativními požadavky a GVP
- Zajistit potřebnou kvalitu FV údajů, včetně správnosti a úplnosti, předložených kompetentním autoritám členských států a EMA
- Zajistit úplnou a okamžitou odpověď na jakoukoli žádost kompetentních autorit členských států a EMA na poskytnutí doplňujících informací nezbytných pro vyhodnocení přínosů a rizik LP
- Poskytovat jakékoliv další informace týkající se vyhodnocení přínosů a rizik kompetentním autoritám členských států a EMA
- Zajistit zahájení přípravy regulačních opatření v návaznosti na vznikající obavy o bezpečnost (např. změna registrace, naléhavé bezpečnostní opatření, komunikace s pacienty a zdravotníky)
- Působit jako jediný farmakovigilanční kontakt pro kompetentní autority členských států a EMA 24 hodin denně a také jako kontakt pro farmakovigilanční inspekce

www.primevigilance.com

Role QPPV

Co odpovědnost za FV systém znamená v praxi

- QPPV má dohled na fungování systému včetně systému jakosti (SOP, smlouvy, databáze (validace, změny databáze), compliance, audit reporty a školení osob v souvislosti s FV)
- Delegování specifických povinností v rámci FV systému – musí být dokumentované (v PSMF, v jednotlivých procesech (SOP), popisy práce, delegační dopisy)

www.primevigilance.com

Role QPPV

Povinnosti MAH ve vztahu ke QPPV

- Formální nominace
- Zajistit dostatečnou autoritu pro QPPV v rámci FV systému, aby QPPV mohla implementovat potřebné změny, mít vliv na obsah RMP a na regulační akce v souvislosti s obavami o bezpečnost LP (emerging safety concerns)
- Informovat o plánovaných FV auditech (QPPV by měla mít možnost vyžádat audit), informovat o CAPA z každého auditu, pokud jsou relevantní pro FV systém
- Informovat o plánovaných akvizicích, partnerech, nových LP, probíhajících i plánovaných studiích...

www.primevigilance.com

Role QPPV

Shrnutí

- QPPV je za podpory MAH zodpovědná za FV systém
- Může delegovat určité povinnosti na jiné osoby/oddělení/poskytovatele služeb (pod dohledem)
- Měla by neustále přehodnocovat, zda má dostatečnou autoritu nad FV systémem, dostatečně informace, které potřebuje k výkonu své role

www.primevigilance.com

Role lokálních osob pro otázky farmakovigilance

- Regulační autority v EU si mohou vyžádat jmenování kontaktní osoby pro otázky farmakovigilance na národní úrovni, které reportují QPPV (ohledně delegovaných úkolů a odpovědností, ne nutně jako nadřízení v rámci společnosti)
- Regulační autority jsou informovány o nominaci a kontaktních údajích
- V různých státech EU jsou požadavky různé, v některých mohou být vyžadovány i lokální odpovědné osoby

**PSMF – co je to, proč je vyžadován,
struktura + legislativní požadavky**

PSMF

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES - čl. 104 odst. 3b

Jako součást farmakovigilančního systému musí držitel rozhodnutí o registraci vést a na žádost zpřístupnit základní dokument farmakovigilančního systému

- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 520/2012 (včetně dodatku 2025/1466)

Kapitola I Základní dokument farmakovigilančního systému

- Guideline on good pharmacovigilance practices (GVP), Module II Pharmacovigilance system master file

https://www.ema.europa.eu/en/documents/scientific-guideline/guideline-good-pharmacovigilance-practices-module-ii-pharmacovigilance-system-master-file-rev-2_en.pdf

- Zákon 378/2007 Sb. o léčivech § 91 (2)

www.primevigilance.com

PSMF

Základní dokument FV systému (PSMF) – popis FV systému

- Zaveden pro všechny LP registrované v EU
  - LP viz §26 ZoL a tradiční rostlinné LP (§30 ZoL), není vyžadován pro homeopatické LP (§28 ZoL)
- Aktuální a k dispozici pro FV inspekce
- Předložen na žádost RA
- Umístěn v EU (hlavní FV činnosti nebo v místě působení QPPV)
- K žádosti o registraci – souhrn PSMF (§26 odst 5 písm k zákona 378/2007 Sb. o léčivech)
- Registrace PSMF do Art.57 databáze (EMA)

www.primevigilance.com

PSMF

Účel

- Popsat FV systém a dokumentovat, zda je v souladu s legislativními požadavky
- Podpořit efektivní plánování auditů
- Podpořit dohled QPPV nad FV systémem
- Je vždy vyžádán v rámci FV inspekci

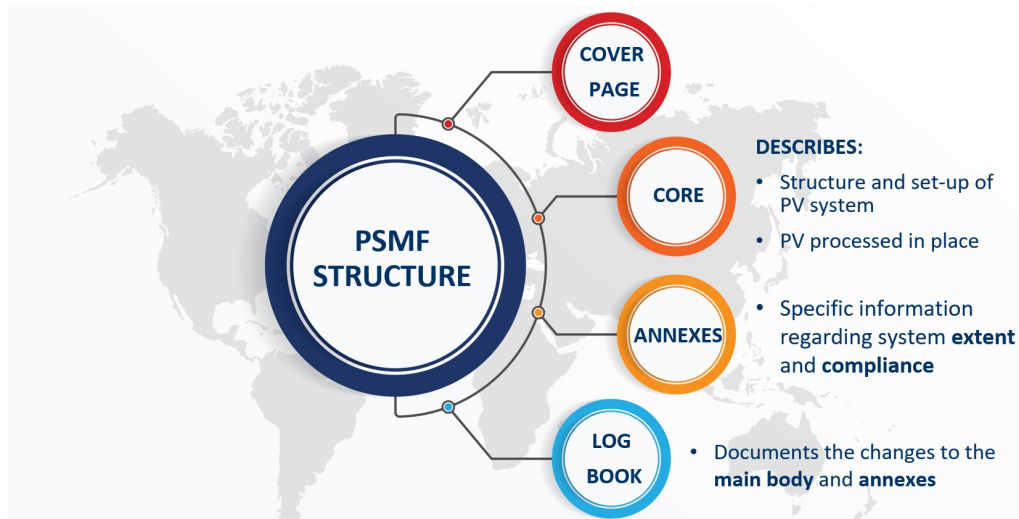
www.primevigilance.com

Praktický příklad:

**Praktická ukázka PSMF – struktura,
obsah, souvislosti**

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Úvodní strana (Cover page)

PSMF (základ dokumentu):

- I. Kvalifikovaná osoba odpovědná za farmakovigilanci (QPPV)
- II. Organizační struktura MAH
- III. Zdroje bezpečnostních informací
- IV. Počítačové systémy a databáze
- V. Procesy
- VI. Popis výkonnosti systému
- VII. Systémy jakosti

Přílohy: Annexes A – H

Logbook

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Úvodní strana

- Unikátní číslo přiřazené EV systémem pro PSMF (prostřednictvím XEVMPD (Article 57 database))
- Název MAH, a pokud se liší společnost, která poskytuje QPPV zodpovědnou za popisovaný FV systém, název této společnosti (může to být jiný MAH nebo poskytovatel služeb).
- Název ostatních MAH(s) (sdílejících systém farmakovigilance)
- Seznam všech PSMFs daného MAH (týkající se přípravků spadajících pod jiný FV systém)
- Datum poslední aktualizace PSMF

Reference – GVP II.B.6.1 Format and layout

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

QPPV část 1 + Annex A

- Popis odpovědností
- Kontaktní údaje QPPV
- Souhrn Curriculum Vitae
- *Kopie registrace do systému EudraVigilance*
- Popis back-up procedury (zastupování v případě nepřítomnosti QPPV)
- Pokud jsou v rámci FV systému nominované osoby na lokální úrovni – popis + *seznam lokálních kontaktních osob pro farmakovigilanci a jejich kontaktní údaje*
- Seznam úkolů delegovaných kvalifikovanou osobou, uvést na koho jsou delegované (zde uvést i přístup k medicínsky vzdělané osobě)

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Organizační struktura MAH - část 2 + Annex B

- Organizační struktura zobrazující pozici QPPV v organizaci (mohou být použity i diagramy)
- Místo, kde jsou prováděny FV činnosti (sběr informací, hodnocení, vkládání do databáze, tvorba PSUR, detekce signálů, RMP, před- a poregistrační studie, bezpečnostní změny...)
- Popis delegovaných činností (jaké a komu)
- Popis smluvních vztahů (FV činnosti, komarketing, distribuce...), *seznam smluv v příloze*
- Jednotlivé smlouvy by měly být k dispozici na vyžádání

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Zdroje NÚ - část 3 + Annex C

- Popis hlavní organizačních jednotek, které jsou na globální úrovni zodpovědné za sběr NÚ – vyžádaných (solicited) a spontánně nahlášených pro LP registrované v EU/UK:
  - Webové stránky s medicínskými informacemi
  - Lokální pobočky MAH
  - smluvní partneři (licenční partneři, lokální distributoři, společnosti zajišťující marketing) (informace jsou uvedeny i v příloze B)
  - *seznam studií, registrů, patientských programů sponzorovaných držitelem rozhodnutí o registraci (stav, stát, ve kterém probíhá, přípravek a cíl studie) – probíhajících či ukončených v posledních 2 letech (dle GVP mohou být součástí přílohy PSMF nebo poskytnuty separátně)*
- Je vyžadováno uvést kontaktní informace pro každou jednotku (adresa, telefon, email)

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

IT systémy a databáze - část 4 + Annex D

- Umístění, popis funkcí a odpovědností systému/systémů používaných pro sběr, shromažďování, evidenci a reportování bezpečnostních informací
- Validace
- Popis používání systému – kontrola změn, získání informací, atd.

Systémy v papírové podobě (pouze hlášení ICSR je zajištěno elektronicky):

- *Musí být popsáno, jak je zajištěna integrita a dostupnost dat, zejména shromažďování hlášení podezření na nežádoucí účinky LP*

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

FV procesy- část 5 + Annex E

- FV procesy dostatečně detailně popsány (*GVP I.B.11.3 - minimální soubor písemných postupů, který je vyžadován, tzv. **kritické farmakovigilanční procesy***)
  - Průběžný monitoring poměru přínosů a rizik LP
  - Systém řízení rizik a monitoring výsledků opatření pro minimalizaci rizik
  - Sběr hlášení NÚ a jejich zpracování a reportování
  - Proces pro PSUR (plánování, „výroba“ a předkládání)
  - Implementace bezpečnostních změn do SmPC a PIL
- Seznam písemných postupů může být v příloze: číslo dokumentu, název, datum platnosti, typ dokumentu (např. SOP, WI, manuál apod.), postupy smluvních partnerů by měly být jasně identifikované
- V PSMF není nutné uvádět seznamy lokálních písemných postupů, stačí pouze uvést, zda existují a jsou k dispozici na vyžádání

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Výkonnost FV systému - část 6 + Annex F

- Popis monitorování dodržování FV systému - popis metod, které jsou používány pro monitorování + výsledky
  - Včasnosti předkládání ICSR, PSUR
  - Kvality předkládaných ICSR, PSUR
  - Včasnosti předkládání bezpečnostních změn (rovněž uvést i změny, které jsou vyžadovány, ale nebyly dosud podány)
  - Dodržování závazků uvedených v plánu pro řízení rizik (RMP) nebo dalších povinností stanovených v rozhodnutí o registraci
- Cíle výkonnosti systému by měly být popsány a vysvětleny (*GVP Module II.B.4.6*)
- Ukazatele výkonnosti (KPIs) – seznam v příloze (přehled za posledních 12 měsíců)

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

Systém kvality - část 7 + Annex G

- Popis systému řízení jakosti
  - Archivace
  - Systém řízení dokumentace – SOP, WI apod., hierarchie, popis, jak jsou aplikovatelné na globální – regionální – lokální úrovni držitele, seznam SOP (v příloze)
  - Školení
  - Audity – jakým způsobem jsou plánovány, jak jsou reportovány výsledky auditů, termíny pro nápravu zjištěných nedostatků + informace o zjištěných kritických a závažných nedostacích (z auditu) dokud nejsou uzavřena nápravná opatření (přímo v základu PSMF, nikoliv pouze v příloze), seznam auditů za posledních 5 let včetně plánovaných auditů v příloze
  - Deviations – proces pro dokumentaci a management odchylek od systému kvality popsán + odchylky, které nejsou uzavřeny prezentovány v PSMF, např. formou seznamu odchylek, datum zjištění a dotčená procedura (opět pouze kritické a závažné)

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

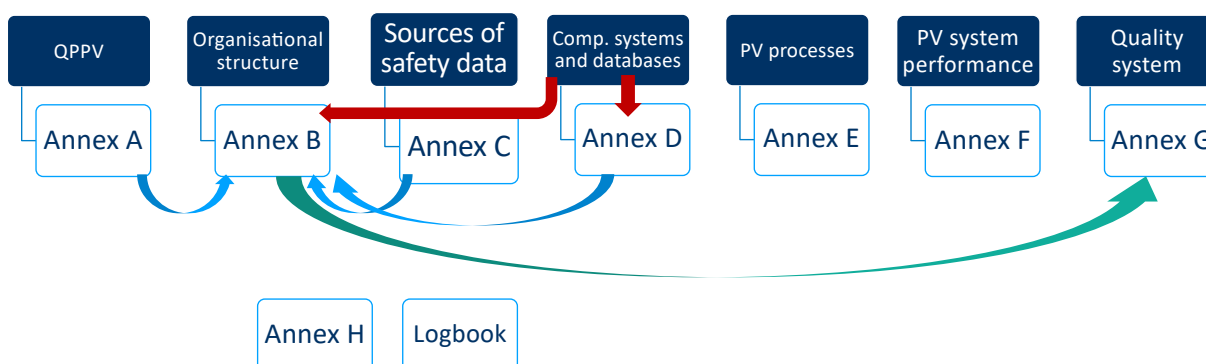
Annex D a logbook

- Příloha H, seznam léčivých přípravků registrovaných v EU (název LP, mezinárodní nechráněný název (INN) účinné látky a členské státy, kde registrace platí), dále by měl obsahovat:
  - Registrační číslo přípravku/Typ registrační procedury/Rapporteur country nebo RMS
  - Informace, zda je LP uveden na trh na území EU
  - Ostatní teritoria (non EU), kde je přípravek registrován, případně uveden na trh
  - Informace o specifických požadavcích na monitorování bezpečnosti LP (aRMMs, MA conditions, non-standard PSUR periodicity, referral podle čl. 31 Směrnice 2001/83/EC nebo zahrnutí do seznamu dle čl.23 nařízení (EC) č. 726/2004)
  - U sdílených PSMF uvést MAH pro daný LP
- Logbook (deník změn PSMF) – může být prezentován jako Annex I (dokumentace změn u příloh může být veden pro každý Annex zvlášť)

www.primevigilance.com

PSMF – obsah a struktura (dle GVP II)

www.primevigilance.com

Děkuji za pozornost

www.primevigilance.com

Seznam použitých zkratk

CAPA	Corrective and Preventive actions
EEA	European Economic Area
EMA	Evropská agentura pro léčivé přípravky
EU	European Union
FV	farmakovigilance
GVP	Good Pharmacovigilance Practices
ICSR	Individual Case Safety Report
IT	informační technologie
KPI	Key Performance Indicator
LP	léčivý přípravek
MAH	Marketing Authorisation Holder
NÚ	nežádoucí účinek
PASS	Post-authorisation safety study
PSMF	Pharmacovigilance System Master File
PSUR	Periodic safety update report
PV	Pharmacovigilance
QPPV	Qualified person responsible for pharmacovigilance
RA	Regulatory Authority
RMP	Risk management plan
SOP	Standard operational procedure
WI	Working instruction

www.primevigilance.com

